

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název diplomové práce: **Správní vyhoštění faktického tuzemce**
Diplomant (autor): Zdeněk Priesel
Vedoucí: JUDr. David Kryška, Ph.D.
Oponent: JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.

I.

K tématu (předmětu) práce:

Téma práce je zajímavé a v českém právním prostředí zcela originální. Autor rozebírá koncept „*faktického tuzemce*“, což je produkt německého práva, respektive německé judikatury a právní nauky, který se snaží vyřešit masový problém v postavení cizinců dlouhodobě fakticky pobývajících v SRN bez pobytového oprávnění. Autor se tímto německým konceptem inspiroval a doporučuje, aby ho převzala i ČR do našeho právního prostředí.

K systematické práci:

Práce, včetně Úvodu a Závěru, má 69 stran. Má poměrně složitou, nicméně logickou strukturu. V kapitole 1 autor vysvětluje a vymezuje klíčový německý pojem (institut) „*faktického cizince*“ (str. 10). V dalších kapitolách vysvětluje příčiny a právní souvislosti vzniku této faktické kategorie cizinců a její následné „přeměny“ do podoby právního institutu, mezi něž patří zejména tzv. různé quasi pobytové tituly cizinců, neschopnost či nemožnost správních úřadů vykonat správní vyhoštění formou deportace nelegálně pobývajících cizinců, právní vzduchoprázdno v případě neúspěšného skončení řízení o přiznání postavení uprchlíka a silný akcent judikatury na právo nelegálně pobývajících cizinců na ochranu jejich soukromého a rodinného života. V kapitole 8 přibližuje právní i faktickou situaci v SRN. V kapitole 9 pak předkládá úvahy *de lege ferenda* o zavedení německého konceptu do českého cizineckého práva či alespoň soudní a správní praxe.

K obsahu práce:

K práci mám dvě připomínky. Jednak je kladná, druhá záporná.

Za prvé: Autor napsal práci mimořádně pečlivě. Vymezil si přesně a logicky smysluplný předmět a problém práce. Zpracoval značné množství pramenů, přehledně a se zjevnou znalostí vysvětlil složité instituty a souvislosti cizineckého práva a správní praxe, a to zejména z německého prostředí. A na základě toho dospěl k jasným a srozumitelným závěrům. Práce je originální a v českém prostředí přínosná, protože přibližuje (nám v zásadě neznámý) německý koncept a nabízí způsoby, jak ho introdukovat do českého práva a praxe.

Za druhé: Práce je na druhou stranu analyticky jednostranná a postrádá objektivní rozměr a kritický přístup. Německý koncept „*faktického tuzemce*“ je z právního hlediska velmi

problematický. Autor na str. 11 vysvětluje, že pojmovým znakem faktického tuzemce není legalita (přesněji řečeno: legalita v pravém slova smyslu) pobytu cizince na území hostitelského státu: „*okolnost, že se nachází v neregulérním pobytovém postavení, není jeho definičním znakem*“ (str. 11). V oddílu 8.2. pak přímo vychází z § 25a německého pobytového zákona, který umožňuje udělit cizinci povolení k pobytu pro „*dobře integrované cizince*“ za podmínky, že se v SRN nachází „*4 roky oprávněně*“ (str. 52-53). Do této doby se však podle německého práva započítá i například doba strpění pobytu: „*Nicméně započítáním doby pobytu na základě strpění nebo souhlasu s pobytem je dosaženo toho, že na uvedené pobytové oprávnění dosáhne podstatná část faktických tuzemců, kteří se z nejrůznějších důvodů na území SRN nenacházejí na základě pobytového titulu ve smyslu německého pobytového zákona.*“ (str. 53) Jenže: typicky doba strpění pobytu není žádné pobytové oprávnění, ale zcela mimořádný status, jeho prostřednictvím se právo snaží pouze nějak provizorně právně upravit postavení cizince, jenž pobývá na území hostitelského státu nelegálně a má být vyhoštěn. A započítávání této doby do doby „*oprávněného*“ pobytu je téměř absurdní. Díky tomu je ovšem institut „*faktického cizince*“ principiálně pochybným prostředkem, jehož účelem je obcházet právo a legalizovat nelegální stav. Jde tak o vnitřně právně rozporný koncept, který vede k morálnímu hazardu a rozmlžení, co právem je a co právem není. To dokládá i právní schizofrenie „*quasi pobytových titulů*“: „*Za quasi pobytové tituly považuje autor práce takové právní důvody, které nezakládají právo cizince na pobyt na území České republiky, ale znemožňují ukončení jeho přítomnosti na území, respektive nepovažují pobyt takové osoby za neoprávněný.*“ (str. 19). Z těchto důvodů je vskutku otázka, zda si má Česká republika brát zmíněný koncept německého práva jako následováníhodný vzor, anebo spíše jako odstrašující příklad. Toto dilema je v konceptu „*faktického cizince*“ nutně obsaženo. V práci autora však prakticky postrádám objektivní a kritický pohled, který by na tuto (odvrácenou) stránku analyzovaného institutu upozornil a rozebral možné problémy a negativní důsledky, které jsou (či mohou být) s jeho zavedením do českého práva či soudní a správní praxe spojeny. Autor jen vysvětluje a přebírá německý model a tím v zásadě končí. Má-li však věda nabízet objektivní pohled na věci a jevy, pak předložená práce má v tomto směru deficit.

K formální stránce práce:

Autor se vyjadřuje jasně, srozumitelně a stylisticky správně. Text má logickou stavbu. Jen na str. 36 nevhodný překlad „*tíže trestného činu*“ (spíše: „*závažnost trestného činu*“).

K práci s prameny:

Autor zpracoval dostatečný okruh podstatné literatury i judikatury, včetně německých zdrojů. Umí se v nepřehledné spleti zdrojů orientovat a vybrat z ní to, co je pro jeho práci podstatné.

Shrnutí:

Práce splňuje všechny požadavky stanovené pro diplomové práce. Prosím autora, aby se při obhajobě pokusil odpovědět na mé připomínky výše.

II.

Předloženou práci **doporučuji k obhajobě** a - s výhradou průběhu obhajoby – ji předběžně navrhuji klasifikovat známkou „**v ý b o r n ě**“.

V Praze dne 25.1.2020

JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.
Katedra správního práva a správní vědy PF UK